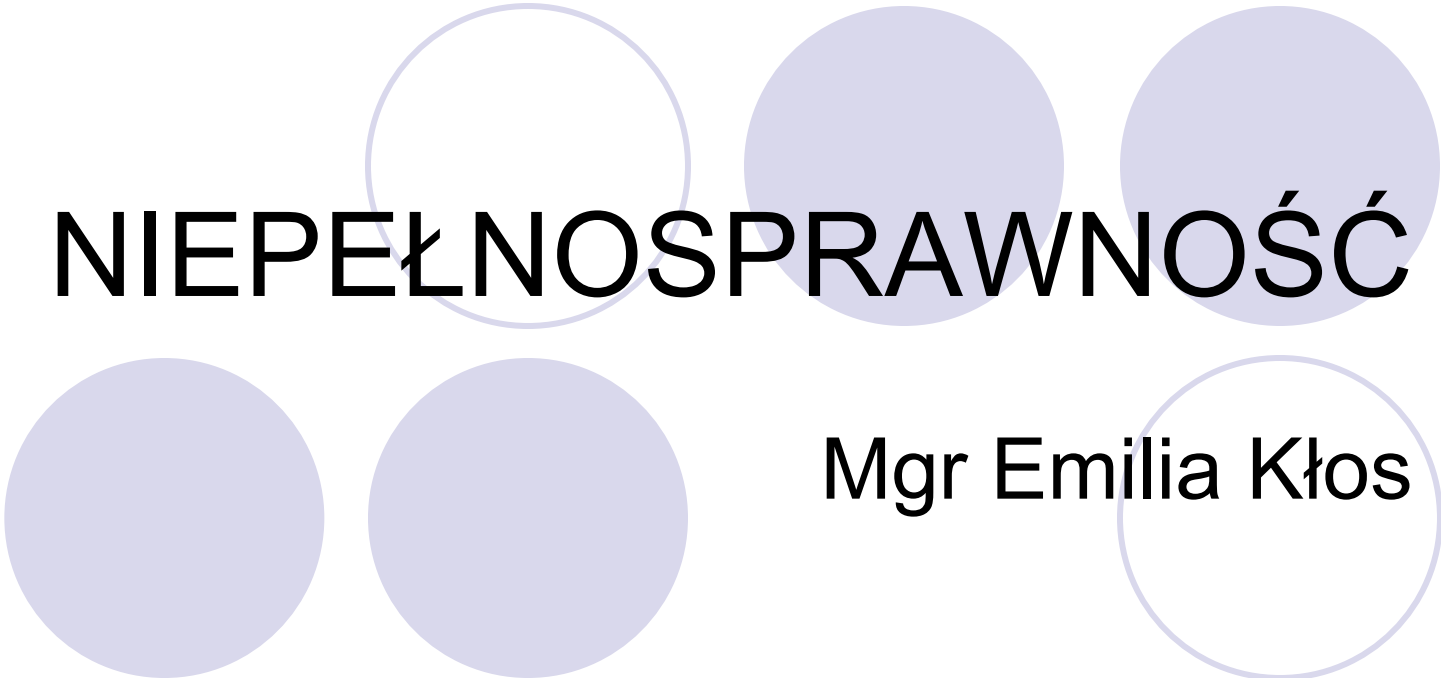

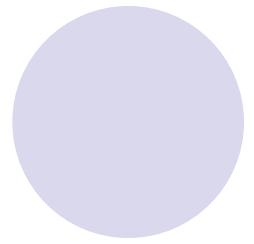
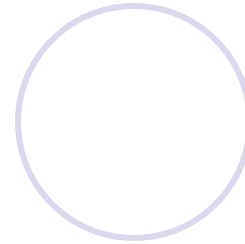
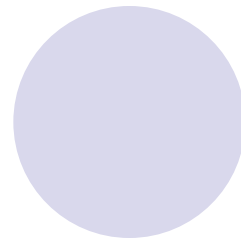
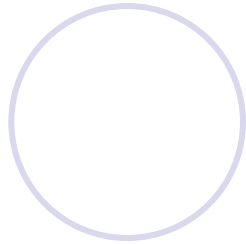
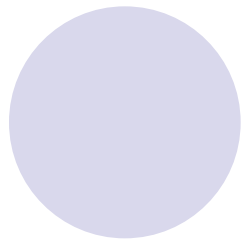

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mgr Emilia Kłos

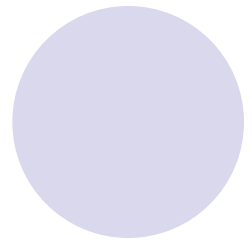
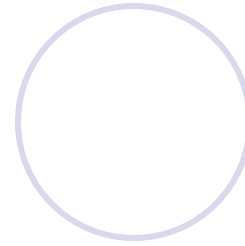
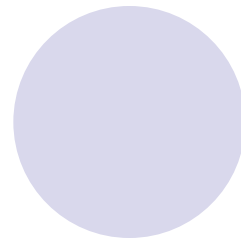
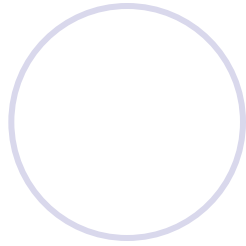
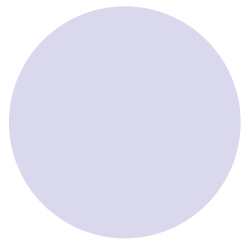
Geneza niepełnosprawności.

- Pojawienie się grupy osób z dysfunkcjami zdrowotnymi powodującymi w konsekwencji niepełny udział w życiu społecznym dało przyczynę do zastanowienia się nad zagadnieniem niepełnosprawności.
- W każdym społeczeństwie istnieje pewien procent osób, które z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków czy też nieprawidłowych warunków życia nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej.
- Osoby te określa się najczęściej terminem „ludzie niepełnosprawni” rozumiejąc niepełnosprawność jako czasowe lub trwałe obniżenie sprawności psychofizycznych funkcji organizmu.

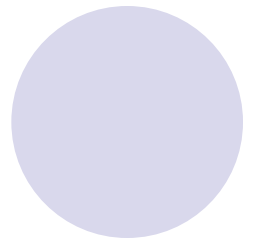
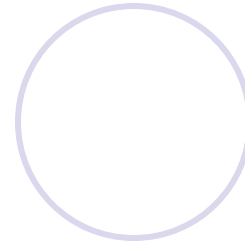
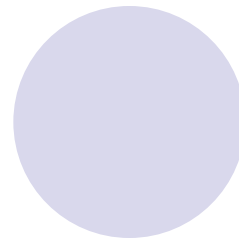
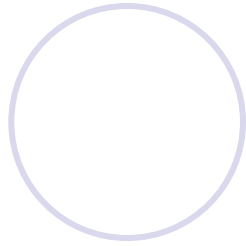
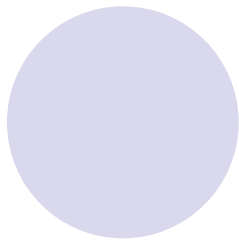

- W roku 1980 Światowa Organizacja Zdrowia przyjęła i ogłosiła Międzynarodową Klasyfikację Uszkodzeń, Niepełnosprawności i Upośledzeń, w której to koncepcja niepełnosprawności określona została jako biologiczna.

- W procesie powstawania niepełnosprawności lub procesie stawiania się osobą niepełnosprawną koncepcja ta przyjmuje trzy wymiary:
- - **uszkodzenie** (impairment) – oznacza wszelki brak lub anormalność anatomicznej struktury narządów oraz brak lub zaburzenie funkcji psychicznych lub fizjologicznych organizmu, na skutek określonej wady wrodzonej, choroby lub urazu;
- - **niepełnosprawność funkcjonalna** (disability) – oznacza wszelkie ograniczenie lub brak, wynikający z uszkodzenia, zdolności wykonywania czynności w sposób i w zakresie uważanym za normalny dla człowieka;
- - **upośledzenie lub niepełnosprawność społeczna** (handicap) – oznacza mniej uprzywilejowaną lub mniej korzystną sytuację danej osoby, wynikającą z uszkodzenia i niepełnosprawności funkcjonalnej, która ogranicza lub uniemożliwia jej wypełnianie ról związanych z jej wiekiem, płcią, oraz sytuacją społeczną i kulturową.

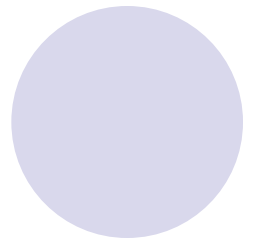
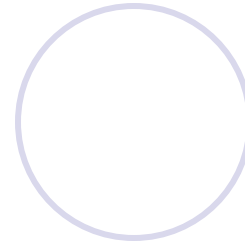
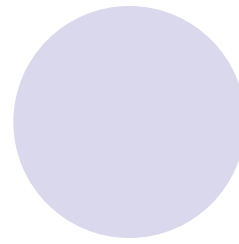
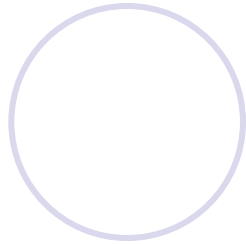
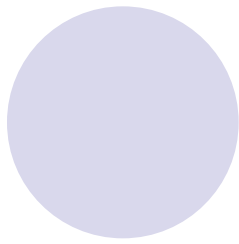

- W 1997 roku Światowa Organizacja Zdrowia przedstawiła zmodyfikowaną i skorygowaną wersję Klasyfikacji pod nazwą Międzynarodowa Klasyfikacja Uszkodzeń, Działań i Uczestnictwa z podtytułem Podręcznik Wymiarów Niepełnosprawności i Funkcjonowania oparta na tzw. biopsychospołecznej koncepcji niepełnosprawności , która stara się połączyć biologiczną i społeczną koncepcję niepełnosprawności.

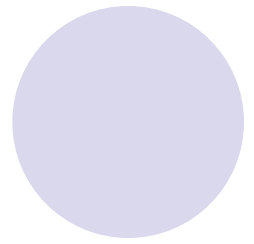
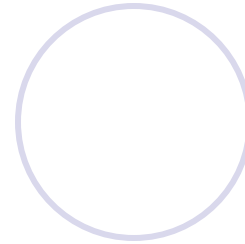
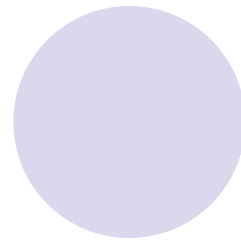
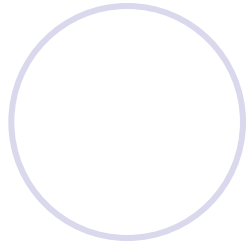
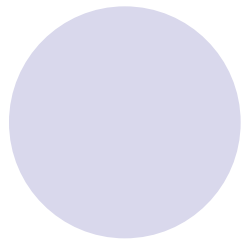

Definicje osoby niepełnosprawnej pojawiają się w literaturze fachowej w różnych sformułowaniach. Definicje te przyjmują dwojakiego rodzaju kryteria, a mianowicie:

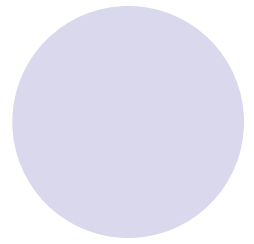
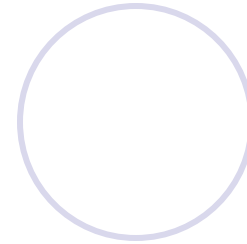
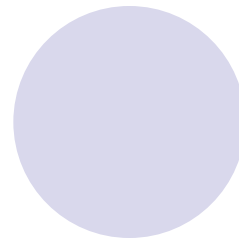
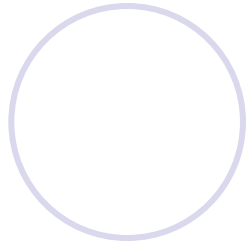
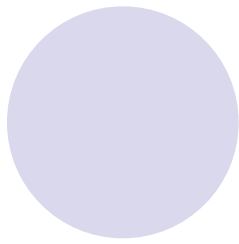
- 1. biologiczne (medyczne) – czyli uszkodzenie narządów i ich czynności, powodujące naruszenie lub obniżenie ich sprawności funkcjonowania oraz całego organizmu z uwagi na to, że wszystkie czynności są wzajemnie uwarunkowane i skoordynowane;
- 2. społeczne – wskazujące na konsekwencje tego uszkodzenia i obniżenia sprawności w różnych sferach życia oraz na relacje danej osoby ze środowiskiem, w którym żyje i działa.

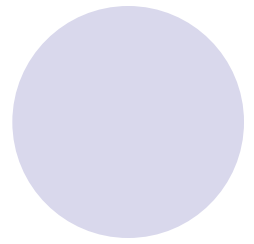
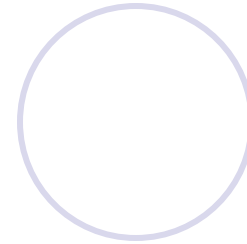
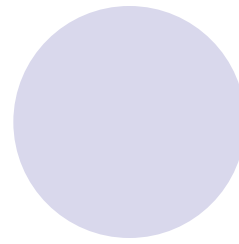
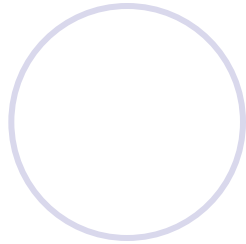
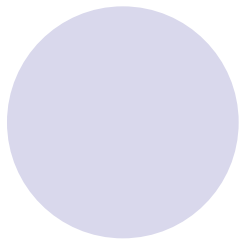
- Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia „Osoby niepełnosprawne to osoby o naruszonej sprawności psychofizycznej, powodującej ograniczenie funkcjonalne sprawności lub aktywności życiowej w stopniu utrudniającym pełnienie właściwych dla nich ról społecznych”.
- W polskim prawie pojęcie „osoba niepełnosprawna” pojawiło się w 1982r.

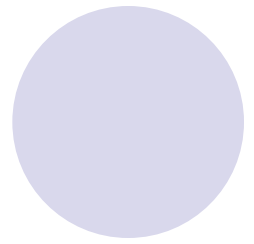
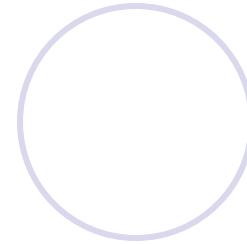
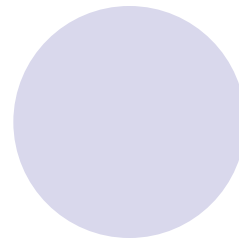
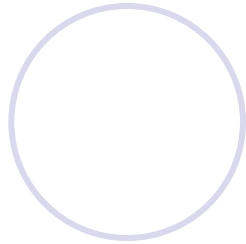
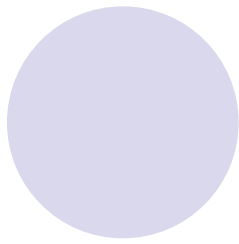
- Niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny /lub/ psychiczny trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnienie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami prawnymi i społecznymi”.

- Najnowsza i będąca w powszechnym użyciu jest definicja zawarta w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych która brzmi:
- **„Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.**

- Definicja ta daje podstawy do określenia trzech stopni niepełnosprawności, a mianowicie:
 - lekki,
 - znaczny i umiarkowany
- . Każdy z tych stopni określa stan zdrowia z uwzględnieniem kryterium zawodowego.

- Nowelizacja Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 27 sierpnia 1997 r. z grudnia 2002 roku wprowadziła nowe definicje stopni niepełnosprawności:

- **znaczny stopień niepełnosprawności** – określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji

- - **umiarkowany stopień niepełnosprawności** – określa osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych ;

- - **lekki stopień niepełnosprawności** – określa osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Podział niepełnosprawności

1. Osoby z niepełnosprawnością sensoryczną :

- a) osoby niewidome i słabowidzące,
- b) osoby niesłyszące i słabosłyszące,
- c) osoby głuchoniewidome;

2. Osoby z niepełnosprawnością fizyczną :

- a) osoby z uszkodzonym narządem ruchu,
- b) osoby z przewlekłymi schorzeniami narządów wewnętrznych;

3. Osoby z niepełnosprawnością psychiczną :

- a) osoby umysłowo upośledzone z niesprawnością intelektualną,
- b) osoby psychicznie chore z zaburzeniami osobowości i zachowania;

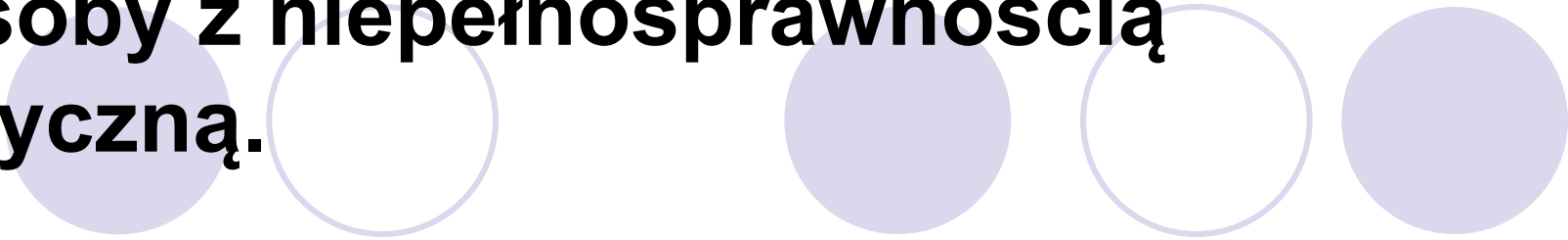
4. Osoby z niepełnosprawnością złożoną, dotknięte więcej niż jedną niepełnosprawnością

- wystąpić tu mogą połączenia różnych, wymienionych powyżej niepełnosprawności, np.

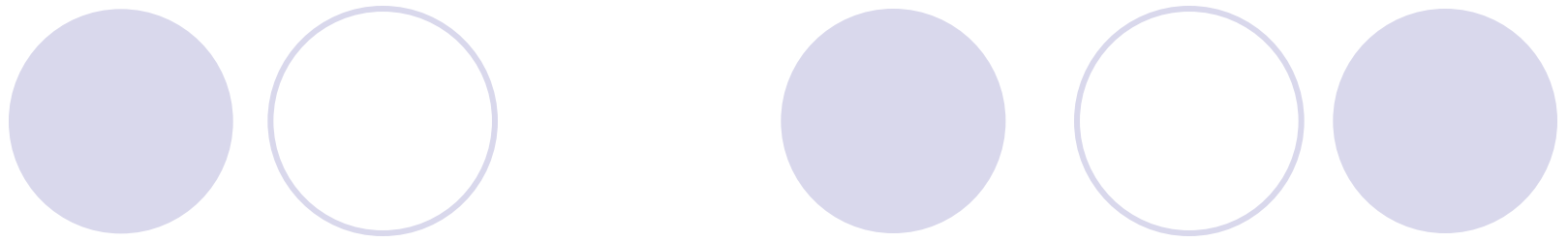
• osoba niewidoma z umysłowym upośledzeniem, osoba z uszkodzonym narządem ruchu

z zaburzeniami psychicznymi itp.

Osoby z niepełnosprawnością fizyczną.

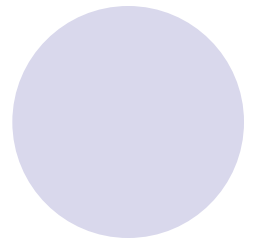
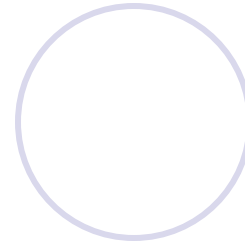
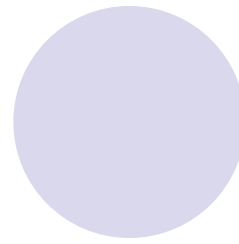
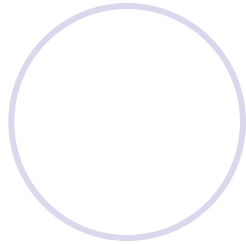
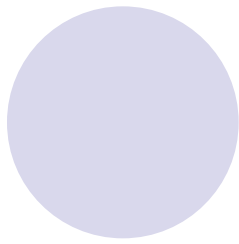

- Osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu stanowią w Polsce niemal połowę populacji osób niepełnosprawnych, można zatem powiedzieć, że dysfunkcje narządu ruchu stanowią, obok innych rodzajów schorzeń, najczęstszą przyczynę niepełnosprawności w naszym kraju.
- Pojęciem osoby niepełnosprawnej ze względu na dysfunkcję narządu ruchu określamy osoby o ograniczonej sprawności kończyn górnych, dolnych lub kręgosłupa

W wyniku wypadku czy choroby może nastąpić uszkodzenie narządu ruchu, a według klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia są one sklasyfikowane następująco:

- 1. uszkodzenie i braki w anatomicznej strukturze narządu ruchu,
- 2. zaburzenia czynności motorycznych.
- 3. deformacja narządów ruchu.

- **Osoby z uszkodzeniem anatomicznej budowy narządu ruchu**

Do tego rodzaju niepełnosprawności zaliczamy uszkodzenia kości i mięśni kończyn, spowodowane urazami lub amputacjami. W zależności od liczby i zakresu uszkodzenia kończyn czynności manipulacyjne i lokomocyjne ulegają większemu lub mniejszemu ograniczeniu lub całkowitemu zniesieniu. Uszkodzenia te mogą mieć różny zakres i dotyczyć:

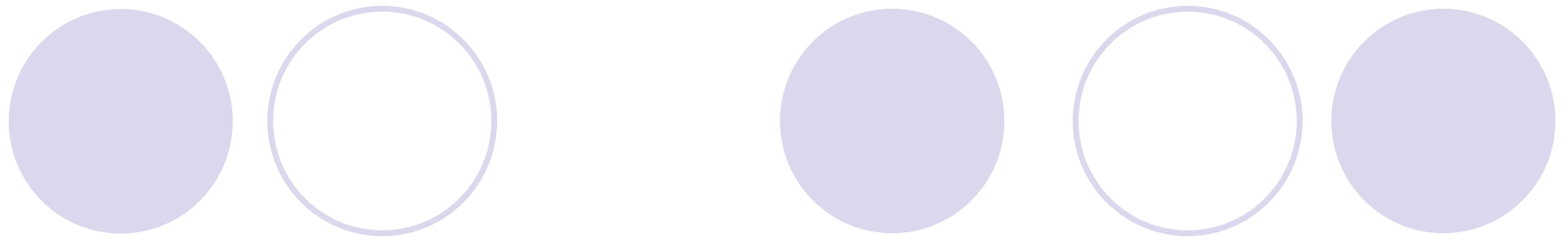
- - jednej kończyny – górnej lub dolnej (uszkodzenie ręki, przedramienia, ramienia, stopy, podudzia, uda);
- - dwóch lub więcej kończyn – obu kończyn górnych, obu kończyn dolnych, jednej kończyny dolnej i jednej kończyny górnej;
- - trzech lub nawet czterech kończyn.

Osoby z zaburzeniami czynności motorycznych

Przy względnie nie uszkodzonej anatomicznej budowie narządu ruchu, spowodowanymi różnymi schorzeniami neurologicznymi (np. udary mózgu – zatory, wylewy do mózgu, dziecięce porażenie mózgowe) zaburzenia czynności motorycznych obejmują:

- a) porażenie – całkowite zniesienie czynności ruchowych (paraliż, bezwład);
- b) niedowład – częściowe zniesienie czynności ruchowych - obniżenie sprawności i poprawności wykonywania ruchów, osłabienie ich siły, spowolnienie ruchów itp.

Jedną z przyczyn dysfunkcji narządu ruchu może być uszkodzenie rdzenia kręgowego i należą one do najcięższych. Do uszkodzenia rdzenia kręgowego dochodzi najczęściej na skutek złamania kręgosłupa lub chorób (między innymi stwardnienie rozsiane SM i guzy rdzeniowe). Uszkodzenie kręgosłupa może spowodować paraplegię lub tetraplegię.

Główne postacie porażenia lub niedowładu to:

- **hemiplegia** – połowiczne porażenie jednej strony, a więc kończyny górnej i dolnej po lewej lub prawej stronie;
- **paraplegia** – porażenie kończyn dolnych;
- **teraplegia (kwadriplegia)** – porażenie wszystkich czterech kończyn.

Osoby z deformacjami narządu ruchu

objawiają się one nieprawidłowościami lub uszkodzeniami anatomicznej budowy narządu ruchu lub poszczególnych jego elementów. Mogą one być spowodowane wadami wrodzonymi lub schorzeniami kości i mięśni narządu ruchu, zwłaszcza chorobami reumatycznymi. Mogą one przyjąć postać:

- - braku niektórych elementów narządu ruchu, np. mniejsza liczba palców u rąk lub nóg;
- - dodatkowych elementów narządu ruchu, np. więcej niż 5 palców u rąk lub nóg;
- - nieprawidłowo ukształtowanych elementów narządu ruchu, np. zbyt długa lub krótka kończyna, płaskostopie, nieprawidłowa budowa kręgosłupa (garb, skolioza);
- - deformacji w postaci zeszywnienia stawów, kręgosłupa, zaniki mięśni itp.

Osoby z niepełnosprawnością sensoryczną

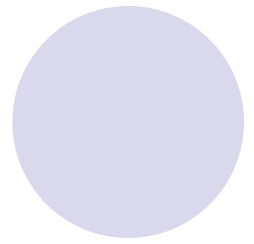
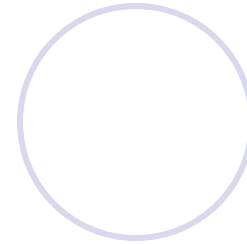
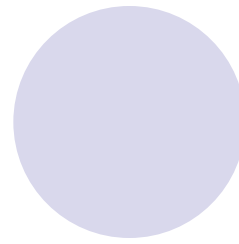
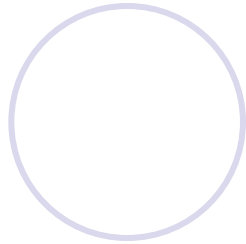
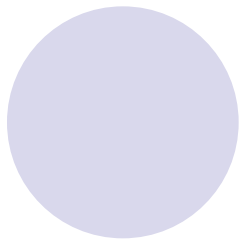
- W odróżnieniu od rezolucji Światowej Organizacji Zdrowia, która za ślepotę uznaje zupełny brak wzroku, ostrość wzroku nie przekraczającą 1/20 normalnej ostrości widzenia i ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w 20°, polska definicja ślepoty opracowana przez Polski Związek Niewidomych rozróżnia osoby ze względu na stopień uszkodzenia narządu wzroku.

- **Osoby niewidome** – zalicza się do nich dzieci i dorośli, którzy nic nie widzą od urodzenia lub od tak wczesnego dzieciństwa, że nie pamiętają, aby kiedykolwiek cokolwiek widzieli.
- **Osoby ociemniałe** – zalicza się do nich wszystkich bez względu na wiek, którzy posługiwali się wzrokiem lecz go utracili nagle (np. wskutek nieszczęśliwych wypadków i innych przyczyn) lub stopniowo (np. w wyniku chorób przewlekłych, nieprzestrzeganie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy).
- **Osoby szcątkowo widzące** – zalicza się do nich ludzi, bez względu na wiek, którzy mają bardzo dużą lecz nie całkowitą utratę wzroku.

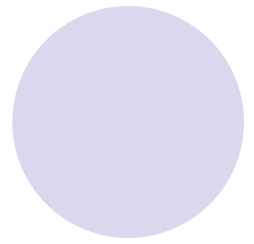
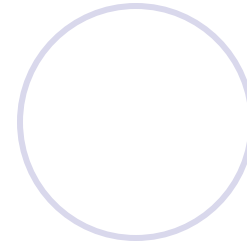
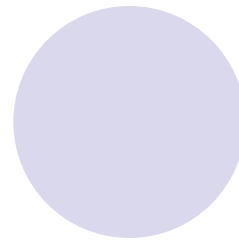
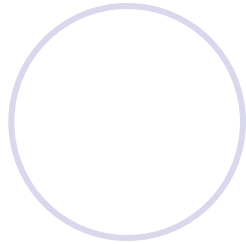
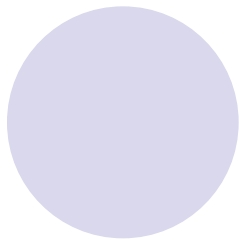
Z zawodowego punktu widzenia osoby z uszkodzonym narządem wzroku możemy podzielić na niewidomych i osoby słabowidzące.

Osoby z niepełnosprawnością psychiczną

- Ogólnie stan ten definiowany jest jako stan obniżonej sprawności umysłowej w stosunku do stanu normalnego, charakteryzujący się niedorozwojem lub zaburzeniami procesów percepcyjnych, uwagi, pamięci i myślenia, a także zaburzenia w przystosowaniu społecznym.
- Definicja encyklopedyczna upośledzenia umysłowego mówi, że jest to stan niedostatecznej sprawności intelektualnej wskutek niedorozwoju lub uszkodzenia we wczesnym dzieciństwie tkanki mózgowej. Można zatem stwierdzić, że w definicji upośledzenia umysłowego zawierają się dwie ważne cechy, które mają wpływ na funkcjonowanie intelektu na poziomie poniżej normy i na obniżoną zdolność przystosowania się do życia.

- W 1968 r. Światowa Organizacja Zdrowia przyjęła klasyfikację, obowiązującą także w Polsce, która za kryterium podziału upośledzenia umysłowego uznaje iloraz inteligencji
- Klasyfikacja ta wprowadziła podział na cztery stopnie upośledzenia:

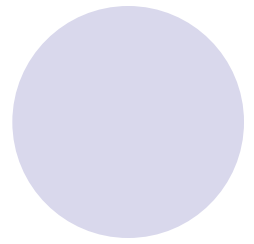
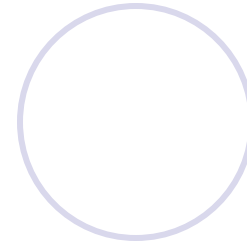
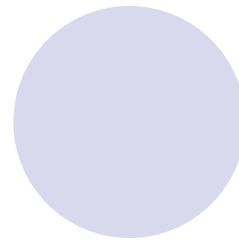
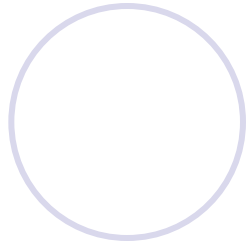
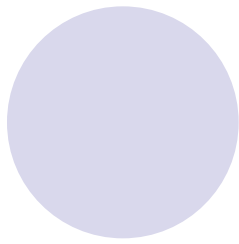

- lekki (iloraz inteligencji 50 – 69)
- - umiarkowany (iloraz inteligencji 35 – 50)
- - znaczny (iloraz inteligencji 20 – 35)
- - głęboki (iloraz inteligencji 0 – 20)

wg skali Weschlera

Norma od 70- 84- lecz poniżej **przeciętnej-
pogranicze normy**

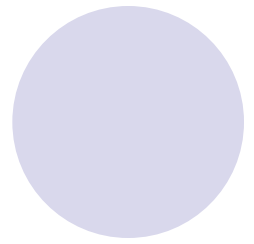
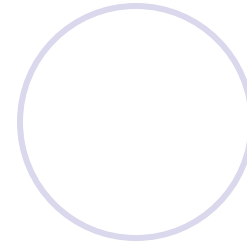
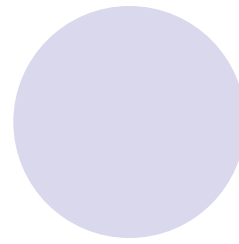
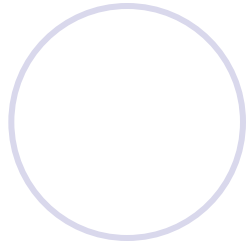
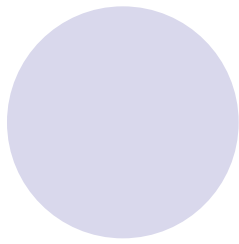
rozwój przeciętny 85-115

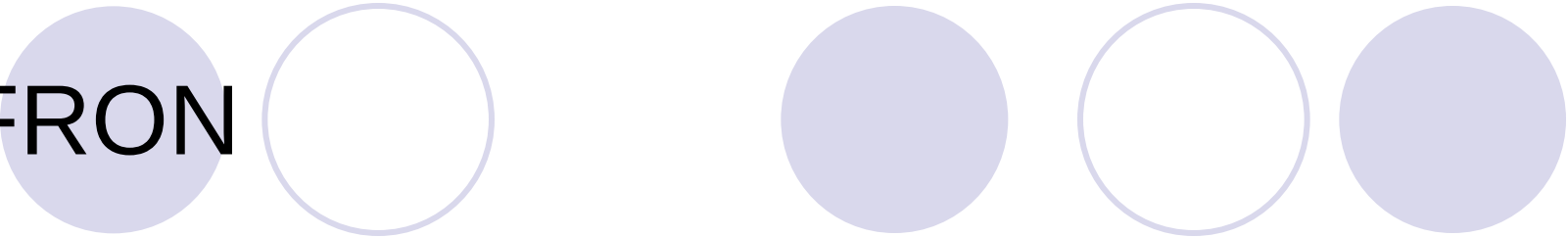
Przyczyny powstania upośledzenia umysłowego dzieli się najczęściej na:

- 1. przyczyny prenatalne – warunkujące upośledzenie umysłowe dziecka jeszcze przed jego urodzeniem;
- 2. przyczyny postnatalne – powodujące upośledzenie umysłowe po urodzeniu (przyczyny dziedziczne i wrodzone).

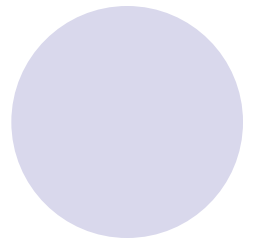
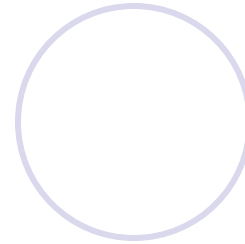
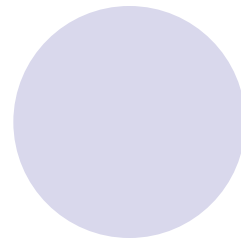
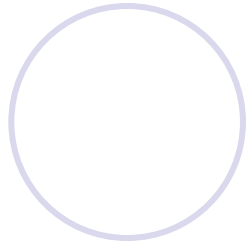
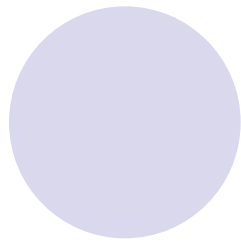

- Do przyczyn dziedzicznych należą czynniki genetyczne, które powodują, że rodzice przekazują nieprawidłowe geny w wyniku czego dziecko w łonie matki nie rozwija się normalnie i w konsekwencji rodzi się w niesprawności intelektualną. Do najczęstszych przykładów wad dziedzicznych zalicza się: Zespół Downa i inne.
- Przyczyny wrodzone, to wszystkie czynniki obejmujące szkodliwe oddziaływania zewnętrzne, wywołujące choroby matki i pośrednio wpływające na uszkodzenie płodu, np. infekcje przedporodowe, choroby zakaźne matki w okresie ciąży.
- Do przyczyn postnatalnych, działających po urodzeniu, zaliczyć możemy urazy okołoporodowe i niedotlenienie.

PFRON

- **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)** – [organ administracji publicznej](#) wspierający rehabilitację oraz zatrudnienie [osób niepełnosprawnych](#). PFRON tworzy własne programy pomocowe.
- Obecnie realizowanych jest kilkanaście programów skierowanych przede wszystkim do indywidualnych osób niepełnosprawnych.

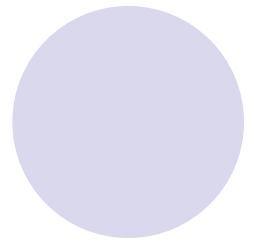
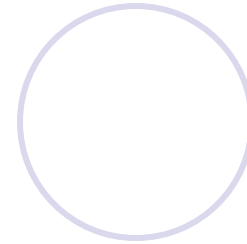
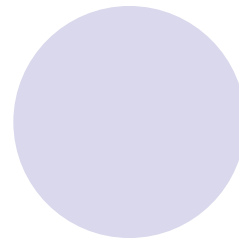
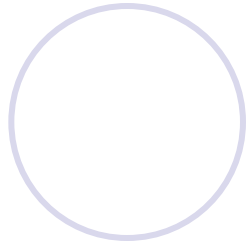
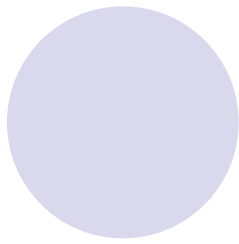
- Fundusz utworzono na mocy ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych ([Dz. U. z 1991 r. Nr 46, poz. 201](#)).
- Aktualnie organ działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ([Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721](#), z późn. zm.), którą ustawodawca w latach 1997-2013 zmieniał ponad 60 razy[

Przeznaczenie pieniędzy

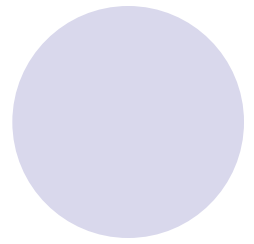
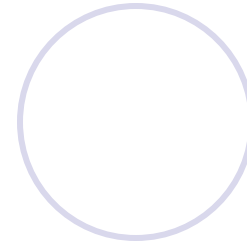
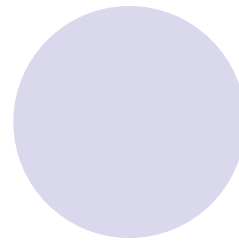
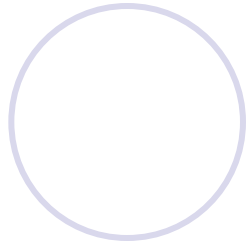
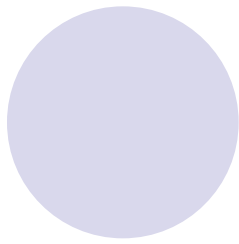
- Pieniądze pochodzące z PFRON przeznaczone są na rehabilitację osób niepełnosprawnych (pomoc przy zakupie sprzętu rehabilitacyjnego, likwidację barier) oraz wsparcie ich zatrudnienia.
- Pieniądze PFRON mogą być wydawane jedynie na cele, które wyznacza ustawa.
- Oznacza to, że Zarząd Funduszu nie może nimi dobrowolnie dysponować.

Środki PFRON przeznaczone są między innymi na:

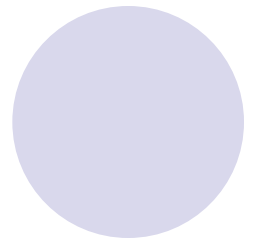
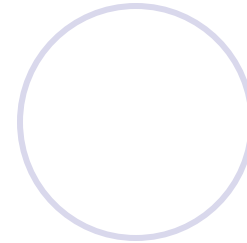
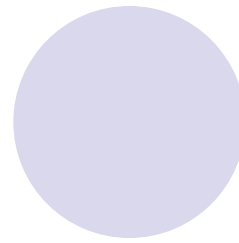
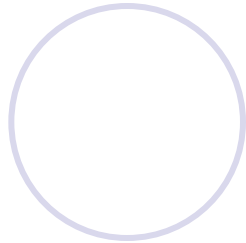
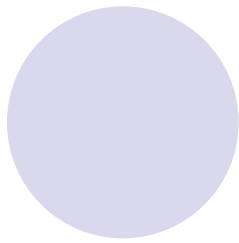
- obniżanie kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych (dofinansowanie wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, refundacja składki na ZUS dla właściciela firmy)
- dofinansowanie składek ZUS dla tych osób które same podejmują działalność gospodarczą oraz składek KRUS dla niepełnosprawnych rolników i ich domowników

- przystosowanie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych
- pomoc dla osób niepełnosprawnych które rozpoczynają działalność gospodarczą lub rolniczą
- wsparcie imprez sportowych kulturalnych i rekreacyjnych osób niepełnosprawnych
- turnusy rehabilitacyjne
- warsztaty terapii zajęciowej i zakłady aktywności zawodowe

- zakup sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego
- likwidację barier
- wsparcie edukacji osób niepełnosprawnych
- wsparcie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
- współpracę europejską

- fundusz w ramach swojej działalności publikuje:
- informator eBIFRON (wcześniej BIFRON)
- czasopismo naukowe „Niepełnosprawność – zagadnienia, problemy, rozwiązania”

Kampania reklamowa w mediach

- 2009 Kampania reklamowa w radiu i [telewizji](#) promująca zatrudnianie osób z niepełnosprawnością *Sprawni zawodowo* z udziałem: [Anny Krupy](#), Wojciecha Maja i Tomasza Karcza